

Jaarplan 2008

3 september 2007

Postbus 5000
4700 KA ROOSENDAAL

www.rekenkamerwestbrabant.nl

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1.	Inleiding	5
2.	Samenstelling en werkwijze	6
2.1.	Samenstelling Rekenkamer	6
2.2.	Missie	6
2.3.	Ontwikkelingen, algemeen	6
3.	Onderwerpselectie	8
3.1.	Inleiding	8
3.2.	Verzoeken gemeenteraden	8
3.3.	Onderwerpen genomineerd door Rekenkamer	9
3.4.	Overige onderwerpen	10
3.5.	Criteria	10
3.6.	Onderzoeksprogramma 2008	11
4.	Overige activiteiten in 2008	12
5.	Financieel overzicht	13
5.1.	Begroting 2008	13

Bijlage 1: Contactgegevens Rekenkamer West-Brabant

1. Inleiding

1.1. Inleiding

Voor u ligt het jaarplan 2008 van de Rekenkamer West-Brabant. De kern van dit jaarplan wordt uiteraard gevormd door het voor 2008 voorgenomen onderzoeksprogramma. Alvorens daarop in te gaan worden in hoofdstuk 2 eerst enkele ontwikkelingen beschreven met betrekking tot de samenstelling en werkwijze van de Rekenkamer.

In hoofdstuk 3 wordt het onderzoeksprogramma voor 2008 toegelicht. Ingegaan wordt op:

- de wijze waarop het inventarisatie- en selectieproces vorm en inhoud heeft gekregen;
- de criteria die bij de onderwerpselectie zijn gehanteerd;
- het onderzoeksprogramma als zodanig.

Aansluitend hierop wordt in hoofdstuk 4 kort ingegaan op enkele overige activiteiten, zoals het jaarverslag, het jaarplan en (de bijdrage aan) de evaluatie van de Rekenkamer West-Brabant.

In hoofdstuk 5 is de begroting voor 2008 opgenomen.

2. Samenstelling en werkwijze

2.1. Samenstelling rekenkamer

De Rekenkamer bestaat uit vijf leden. Met het oog op de duur van het samenwerkingsverband zijn de leden benoemd voor een periode tot 31 december 2008.

De Rekenkamer West-Brabant kent de volgende samenstelling:

- De heer drs. R.J.A. Clayden, voorzitter
- De heer drs. L.A.R. Sturm RA, plv. voorzitter
- Mevrouw mr. drs. A.M.M. van Breugel
- De heer dr. J. Naafs
- De heer drs. M.G. van Schadewijk

De Rekenkamer heeft als standplaats het Fractiehuis van de gemeente Roosendaal. De contactgegevens van de Rekenkamer West-Brabant zijn opgenomen in bijlage 1.

2.2. Missie

In de notitie "Plaatsbepaling en missie" is de missie van de Rekenkamer West-Brabant als volgt verwoord:

"De Rekenkamer West-Brabant wil met zorgvuldig onderzoek en een positief-kritische houding bijdragen aan de transparantie van het gemeentelijk handelen en het verbeteren van de kwaliteit van het lokale bestuur."

Deze missie is leidend voor het handelen van de Rekenkamer, en is dus ook de grondslag voor het jaarplan 2008.

2.3. Ontwikkelingen, algemeen

Om deze missie te kunnen realiseren zijn afspraken nodig over zaken als onderwerpselectie, inrichting van het onderzoeksproces, interne organisatie, bezetting, communicatie etc. Zoals dat past bij een organisatie die in een startfase verkeert hebben zich op dat gebied in de afgelopen twee jaar belangrijke ontwikkelingen voorgedaan. Enigszins gestileerd kan daarbij onderscheid gemaakt worden naar drie fasen:

- a. voorbereidingsfase (2005);
- b. initiële fase (2006);
- c. doorontwikkelingsfase (2007)

voorbereidingsfase

In deze fase is de vorming van het "instituut" Rekenkamer voorbereid. Belangrijke mijlpalen in deze fasen waren:

- de vaststelling van het Convenant;
- de vaststelling van de Verordening in de diverse gemeenteraden;
- de selectie en benoeming van de leden van de Rekenkamer.

initiële fase

In het Convenant waren afspraken opgenomen over het aantal onderzoeken en/of quick scans dat de Rekenkamer voor elk van de betrokken gemeenten zou uitvoeren. Die afspraken waren ook al ten volle van toepassing op het jaar 2006, zodat de Rekenkamer in de initiële fase tot taak had om:

- enerzijds de interne organisatie en de inrichting van het onderzoeksproces uit te werken;
- anderzijds tot selectie en uitvoering te komen van de elf in 2006 te realiseren onderzoeken en quick scans.

Op grond van de afspraken die hierover in de voorbereidingsfase waren gemaakt heeft de Rekenkamer een overeenkomst gesloten met een gespecialiseerd onderzoeksbureau. Vanuit dit bureau is in 2006 capaciteit beschikbaar gesteld voor zowel de secretariaatstaken als voor het uitvoeren van de onderzoeken.

Belangrijke mijlpalen in deze fase waren de vaststelling van :

- het Reglement van Orde;
- Notitie Plaatsbepaling en Missie;
- het Onderzoeksprotocol;
- het jaarplan 2006.

fase doorontwikkeling

Alhoewel de opdrachtverlening aan dit onderzoeksbureau het mogelijk had gemaakt om in 2006 al een groot aantal onderzoeken te realiseren, waren aan dit model ook nadelen verbonden. In een situatie waarin zowel alle onderzoekstaken als de secretariële taken vanuit één organisatie werden geleverd, werd de Rekenkamer daarmee ook sterk afhankelijk van de ontwikkelingen en mogelijkheden binnen deze BV. Zowel vanuit principieel als uit praktisch oogpunt heeft de Rekenkamer daarom voor 2007 gekozen voor een andere werkwijze, waarbij:

- is voorzien in een eigen (parttime) bezetting van het secretariaat;
- per onderwerp in onderzoekscapaciteit wordt voorzien door selectie op basis van kennis, ervaring en kosten.

In het vervolg van 2007 en 2008 zal nog een verdere ontwikkeling plaats vinden. Waar het doel van de Rekenkamer is om door onderzoek bij te dragen aan de "lerende organisatie" binnen de gemeenten, is de Rekenkamer immers ook zelf een lerende organisatie.

3. Onderzoeksprogramma 2008

3.1. Inleiding

De onderwerpselectie is inhoudelijk een belangrijk, en bestuurlijk gezien ook interessant onderwerp in het functioneren van gemeentelijke rekenkamers.

Eenzijds is de gemeentelijke Rekenkamer uitdrukkelijk ingesteld met het doel om de gemeenteraden te ondersteunen bij de invulling van haar kaderstellende en controlerende taken. Dit betekent dat het van groot belang is dat onderzoeksonderwerpen worden geselecteerd die daar daadwerkelijk aan bij kunnen dragen. De wetgever heeft die bijzondere betrokkenheid van de gemeenteraad ook tot uitdrukking gebracht in de formele bepaling dat de gemeenteraad een "verzoek" kan voorleggen aan de Rekenkamer om een bepaald onderwerp in onderzoek te nemen.

Anderzijds heeft de wetgever bewust gekozen voor een onafhankelijke positionering van de Rekenkamer. Ook in recente jurisprudentie is herbevestigd dat het niet de bedoeling is dat een opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie ontstaat tussen gemeenteraad en de Rekenkamer. De Rekenkamer is zelf verantwoordelijk voor de selectie van de door haar in onderzoek te nemen onderwerpen. Daarmee is de Rekenkamer er ook verantwoordelijk voor om daar op een zodanige wijze gebruik van te maken dat het maatschappelijk belang daarmee zo goed mogelijk wordt gediend.

Onderstaand wordt inzicht gegeven in het daartoe gevolgde proces. Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- onderwerpen die als "verzoek" zijn voorgelegd vanuit de gemeenteraden
- onderwerpen die op rond van overwegingen van algemeen belang door de Rekenkamer zelf zijn "genomineerd"
- overige onderwerpen, waaronder de suggesties die door inwoners werden ingebracht bij de voorbereiding van het jaarplan 2007.

Aansluitend daarop wordt in paragraaf 3.5. ingegaan op de selectiecriteria die bij de uiteindelijke onderwerpkeuze zijn gehanteerd. In paragraaf 3.6. wordt het onderzoeksprogramma 2008 beschreven.

3.2. Verzoeken gemeenteraden

Zoals hiervoor aangegeven heeft de wetgever uitdrukkelijk opgenomen dat de gemeenteraad een verzoek kan voorleggen voor een in onderzoek te nemen onderwerp. Bij de voorbereiding van het jaarplan 2008 is daarom gekozen voor een procedure waarbij de gemeenteraden in de gelegenheid werden gesteld om van deze mogelijkheid gebruik te maken. Op 26 maart 2007 (voor de gemeente Moerdijk gold i.v.m. de combinatie met het jaarplan 2007 een nog wat eerdere datum) is daartoe bij brief aan de raden uit de deelnemende gemeenten gevraagd om verzoeken uiterlijk 18 juni 2007 aan de Rekenkamer kenbaar te maken.

Nadat op verzoek aan enkele gemeenten nog verlenging van deze termijn was verleend, waren medio juli de verzoeken ontvangen van zeven van de acht deelnemende gemeenten.

Alhoewel nog een herhaalde vraag is voorgelegd, is van één gemeente geen reactie ontvangen.

Een overzicht van de verzoeken die in het kader van deze voorbereidende procedure zijn ontvangen is als bijlage 2 bij deze notitie gevoegd.

3.3. Onderwerpen genomineerd door Rekenkamer

algemene onderwerpen

Vanuit de Rekenkamer zijn zeven "algemene onderwerpen" benoemd waarvan de uitvoering in beginsel in elk van de gemeenten wenselijk wordt geacht. Het betreft:

- Programmabegroting
- Verbonden Partijen
- Subsidieverlening
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid
- Integriteitbeleid
- Ontwikkeling ICT
- Grondbeleid.

Onderzoek naar het onderwerp "Programmabegroting" is gewenst omdat dit het belangrijkste sturingsinstrument is waarover de raad beschikt. Daarbij komt dat, indien in dit kader geen duidelijke maatschappelijke effecten en resultaten worden benoemd, dit veelal gevolgen heeft voor de mogelijkheden op specifieke beleidsterreinen tot onderzoek naar de effectiviteit te kunnen komen.

De drie daarna volgende onderwerpen (Verbonden Partijen, subsidieverlening, inkoop- en aanbestedingsbeleid) hebben gemeen dat zij elk betrekking hebben op de aansturing van / afspraken met externe partijen die in belangrijke mate betrokken zijn bij de realisatie van gemeentelijke doelen. In combinatie met de Programmabegroting zijn ze aan te duiden als het "zenuwstelsel" van het gemeentelijk functioneren.

In deze sturings- en verantwoordingsmechanismen is "integriteit" de dragende morele factor. Een aandachtspunt is wel dat integriteit zoveel facetten kent dat er uit een oogpunt van onderzoekbaarheid beperkingen aan verbonden zijn. In 2007 wordt op dit punt voor het eerst onderzoek gedaan binnen de gemeente Bergen op Zoom. Mede op rond van de bevindingen zal overwogen worden of in navolgende jaren soortgelijke onderzoeken in andere gemeenten zullen plaatsvinden.

De mate waarin gemeenten de ICT-processen weten te sturen en te benutten heeft zodanig ingrijpende gevolgen voor de bedrijfsvoering, communicatie, informatievoorziening en dienstverlening dat de Rekenkamer het (ook al gezien de complexiteit en daardoor moeilijke toegankelijkheid van dit onderwerp) wenselijk acht dat de raad langs onafhankelijke weg informatie verkrijgt over de opzet en de daadwerkelijke voortgang van de toepassing hiervan.

Het onderwerp "Grondbeleid" behoeft niet of nauwelijks toelichting. Gezien het grote inhoudelijke en financiële belang, en de substantiële risico's die hieraan verbonden zijn, is dit onderwerp bij veel rekenkamers een – terechte – keuze.

onderzoek naar effectiviteit

De kern van Rekenkameronderzoek is dat het bijdraagt aan het doelmatig en doeltreffend functioneren van de gemeenten. De hiervoor genoemde onderwerpen zijn hiervoor in belangrijke mate voorwaardenscheppend. Om daarnaast ook tot beoordeling van de uiteindelijke effectiviteit te kunnen komen is het wenselijk dat binnen het onderzoeksprogramma ook onderzoeken worden opgenomen die gericht zijn op de effectiviteit van beleid.

Met het oog op het maatschappelijk belang is met name onderzoek gewenst naar de effectiviteit op het gebied van:

- leefbaarheid en veiligheid;
- jeugdbeleid;
- seniorenbeleid;
- reïntegratiebeleid;
- milieubeleid (afvalinzameling, waterbeheer).

3.4. Overige onderwerpen

Naast de bovengenoemde onderwerpen zijn bij het selectieproces ook nog – voor zover nu nog actueel - suggesties betrokken die in het kader van het voorgaande jaarplanproces zijn voorgelegd door individuele raadsleden en inwoners.

3.5. Criteria

Op basis van de zo tot stand gekomen inventarisatie heeft de Rekenkamer een uiteindelijke keuze gemaakt. Daarbij zijn de onderwerpen getoetst op de criteria zoals die opgenomen zijn in het onderzoeksprotocol van de Rekenkamer:

- a. het onderwerp moet leiden tot een onderzoek dat bijdraagt aan de missie van de rekenkamer;*
- b. het onderwerp moet betrekking hebben op de doelmatigheid, doeltreffendheid of rechtmatigheid van het beleid;*
- c. het onderwerp heeft substantieel financieel, bestuurlijk, maatschappelijk en/of politiek belang;*
- d. het moet door de gemeente te beïnvloeden beleid betreffen;*
- e. er is sprake van een risico, bijvoorbeeld een financieel of maatschappelijk risico als het onderwerp niet wordt onderzocht;*
- f. het onderwerp heeft toegevoegde waarde;*
- g. het onderwerp moet voor de rekenkamer haalbaar zijn, dat wil zeggen dat het past binnen haar financiële en organisatorische mogelijkheden;*
- h. er moet sprake zijn van enige evenwichtige spreiding over de gemeentelijke beleidsterreinen in opvolgende onderzoeken;*
- i. de resultaten moeten communiceerbaar zijn naar de raad en de bevolking."*

Bij de uiteindelijke prioriteitenstelling is met name ook bezien of er een "match" mogelijk was tussen de onderwerpen die vanuit de meer algemene overwegingen door de Rekenkamer waren benoemd, en specifieke verzoek uit de betreffende gemeenten. In veel gevallen is dit mogelijk gebleken.

Daarnaast is er ook naar gestreefd om de voordelen van regionale samenwerking te benutten door hetzij gelijktijdig, hetzij volgtijdig één onderwerp in meerdere gemeenten te onderzoeken (zodat op efficiënte wijze onderzoek kan worden verricht, en de mogelijkheid ontstaat dat gemeenten van elkaar kunnen leren).

3.6. Onderzoeksprogramma 2008

Op basis van de criteria is het navolgende onderzoeksprogramma tot stand gekomen:

Bergen op Zoom

- Effectiviteit reïntegratiebeleid
- Afvalinzameling

Geertruidenberg

- Inkoop- en aanbestedingsbeleid

Halderberge

- Inkoop- en aanbestedingsbeleid
- Jeugd- en jongerenbeleid i.r.t. veiligheid

Moerdijk

- Grondbeleid
- Inhuur externen (terugblik / vervolgonderzoek op in 2005 uitgevoerd onderzoek door voormalige rekenkamercommissie)

Oosterhout

- Inkoop- en aanbestedingsbeleid
- Grondbeleid

Roosendaal

- Invordering en heffing gemeentelijke belastingen
- Klachtenafhandeling

Rucphen

- Inkoop- en aanbestedingsbeleid

Zundert

- Bouwen binnen strakke contouren

4. Overige activiteiten in 2008

Naast de onderzoeksinhoudelijke taken zijn er ook enkele ondersteunende activiteiten die onderstaand kort worden toegelicht.

jaarverslag

Conform de afspraken in het Convenant c.q. Onderzoeksprotocol zal de Rekenkamer voor 1 april 2008 het jaarverslag 2007 publiceren.

evaluatie

De Rekenkamer West-Brabant is een samenwerkingsverband tussen acht gemeenten. De samenwerking is vooralsnog aangegaan voor een periode van 3 jaar, en eindigt op 31 december 2008. Om de gemeenteraden in staat te stellen om een besluit te nemen over de continuering van de samenwerking zal onder coördinatie van de griffiers van de betrokken gemeenten een evaluatie worden voorbereid.

De Rekenkamer zal in dat proces ook de ervaringen inbrengen vanuit de Rekenkamer zelf.

jaarplan 2009

In afwachting van de besluitvorming door de gemeenteraden gaat de Rekenkamer er vooralsnog van uit dat deze samenwerking zal worden voortgezet. Hiervan uitgaande zal de Rekenkamer voor 1 oktober 2008 het jaarplan 2009 aan de gemeenten toezenden.

5. Financieel overzicht

5.1. Begroting 2008

Tabel 4.1.: Baten 2008

Baten	Begroting 2008
Bergen op Zoom	66.502
Geertruidenberg	31.019
Halderberge	38.141
Moerdijk	38.141
Oosterhout	62.039
Roosendaal	62.039
Rucphen	31.019
Zundert	31.019
Totaal	359.919

Tabel 4.2. Lasten 2008

Lasten	Begroting 2008
Presentiegelden	30.000
Secretariaat en onderzoekscóördinatie	50.000
Bijkomende kosten, huisvesting en faciliteiten	<u>21.000</u>
Totaal interne onderzoekskosten	101.000
Externe onderzoekskosten	243.919
Onvoorzien	5.000
Totaal	359.919

De prijzen zijn gebaseerd op het huidige prijspeil. Conform de afspraken in het Convenant zullen het budget c.q. de bijdragen uit de gemeenten per 1-1-2008 worden aangepast voor inflatiecorrectie op basis van de consumentenprijsindex (CPI).

Bijlage 1 Contactgegevens

Postadres

Postbus 5000
4700 KA ROOSENDAAL

Bezoekadres

Bloemenmarkt 12a
4701 JB ROOSENDAAL

Telefoon

(0165) 579358
06-38825354

Internet

www.rekenkamerwestbrabant.nl

E-mail

info@rekenkamerwestbrabant.nl